

weefsels te vinden. Een bevolking van leeggeworden beenkamertjes in het afstervende been met indringende nieuwe cellen, komt ook niet voor.

Ten slotte zij nog vermeld, dat het afstervende beenstuk niet in staat is het granulatieweefsel in de omgeving tot beenvorming te prikkelen. Dit proces moet uitgaan van het woekerende periost, endost of vaatkanaalweefsel van het implantaat. Bij het inplanten van been, dat van periost, merg en endost beroofd was, kwam het tot z.g.n. „tote Einheilung”.

De studie bevat uitvoerige operatieverslagen, een kort kritisch literatuuroverzicht en is van zeer goede afbeeldingen voorzien. Zoowel de heilkundige als de histioloog zal in dit proefschrift veel belangwekkends vinden.

M. W. WOERDEMAN.

ERWIN LIEK, *Der Arzt und seine Sendung. Gedanken eines Ketzers*, 2de Aufl. München, I. F. LEHMANN, 1926, 140 bldz.. Prijs 4 mark, geb. 5 mark.

Neunzehnhundert — sieben und zwanzig,
Es beginnt mit ernstem Wesen,
Seit Herr Dr. LIEK aus Danzig
Die Leviten uns gelesen.

Neunzehnhundert — siebenundzwanzig,
Niemand kann es noch ergründen,
Die Parole: *Richtung Danzig* —
Wird uns auf dem Anmarsch finden!

Met deze woorden wordt in *Die Insel* (het oprisschings-bijvoegsel van de *Münch. med. Wochenschr.*) het nieuwe jaar ingeluid. Dit, en het feit, dat binnen het jaar een nieuwe druk van LIEK'S boekje, het 4de tot 7de duizendtal, is verschenen, bewijst, dat het indruk heeft gemaakt En dat is niet verwonderlijk bij den rijken inhoud, berustend op de ondervinding en de belezenheid van een onafhankelijk man, die met de praktijk in al haar vormen kennis heeft gemaakt en wien niet vreemd is gebleven wat in de werkplaatsen der wetenschap geschiedt, en die nu, zonder schroom, vertelt, wat hij goed vindt en wat hij anders zou wenschen. Daarbij legt hij menige wond bloot, en menigeen zal zich de met milde hand aangeboden schoenen moeten aantrekken, doch het blijkt uit de dichtregels hierboven, dat er zijn, die van hem wel lessen willen aannemen, en de door hem aangewezen richting wel willen inslaan.

LIEK onderscheidt den „Arzt” van den „Mediziner”, en dit is de schering van zijn werkje. Het is niet duidelijk, waarom hij juist dit woord heeft gekozen voor de vele soorten van menschen, die in de geneeskunde gestudeerd hebben en toch niet de ware artsen zijn, voor wie genezen en helpen doel van alle arbeid is. Onder de „Mediziner” rangschikt hij zoowel den Kassenlöwe, wien zijn uit-

verkoop-werk niet kan schelen, zoo hij maar geld verdient, als den eenzijdigen specialist, die alleen „zijn” orgaan ziet, en den mensch vergeet, of den beoefenaar der wetenschap, bij wien, naar het woord van PRUYS VAN DER HOEVEN, het *vitam impendere vero* achterstaat bij *vitam impendere famae*; en zeker de operateurs op „financieele” aanwijzing. Niet minder hekelt hij de uitwassen van de beoefening der gezondheidsleer, waaronder de met zooveel ophef aangekondigde en in werkelijkheid zoo belachelijke „rijksgezondheidsweek” van het vorige jaar er het slechtst af komt. Den arts, die zich, op ieder gebied bijna, bescheiden heeft moeten terug trekken tegenover den „Mediziner”, wil LIEK weer in eere brengen. *Zijn* waarnemingen, *zijn* ondervinding van den mensch en van de menschelijke ziel moeten, ter wille van het welzijn der bevolking, weer tot haar recht komen. LIEK is sterk er van overtuigd, dat de „sociale verzekering” aan het nut en het aanzien der geneeskunst geen goed heeft berokkend en, evenals een groot deel van de „volksvoorlichting” op geneeskundig gebied, aan de werkelijke gezindheid en den levensmoed van het volk afbreuk heeft gedaan. Volgens hem konden de 3 milliarden mark, die de sociale verzekering in 1926 Duitschland heeft gekost, indien zij tot verbetering der loonen waren aangewend, de arbeidersbevolking in staat hebben gesteld, in dagen van ziekte voor zichzelf te zorgen en voor kwade dagen te sparen — als men de menschen niet met geweld daaraan had ontwend. Men ziet het: „Gedanken eines Ketzers”, maar zóó frisch en boeiend geschreven, dat ook wie het niet overal met hem eens is, ze met genoegen, en meestal ook met nut zal lezen. Daarom kan ik ook den Nederlandschen arts zoowel als den „Mediziner” aanbevelen een derden druk noodig te helpen maken.

H. PINKHOF.

BLADVULLING.

Door den Maire der Stad Amsterdam werd het besluit genomen: „dat voortaan volstrektelijk geen kind ter schole mag aangenomen worden tenzij het alvorens bewezen zij, dat hetzelfde de natuurlijke kinderziekte heeft gehad, ingeënt of gevaccineerd is geweest”.

(*Jaarboeken der Genees-, Heel- en Natuurkunde*, 1812)

* * *

„Maar het groote geheim, om gelukkig te slagen in zijne studiën, om een waarlijk bekwaam en voortreffelijk geneesheer te worden, is nederigheid. Liever bekwaam en kundig *zijn*, dan te *schijnen*”.

(C. PRUYS VAN DER HOEVEN, *Geneesk. Bijdragen*).
